

Samen slimmer toetsen

NIEUWE METHODE VOOR INZICHT EN
UITDAGING

Traditioneel toetsen kunnen stressvol worden ervaren en geven vaak pas achteraf inzicht in de presentaties van leerlingen. Maar wat als de leerlingen tijdens het maken van de toets al hun voortgang kunnen volgen? En wat als samenwerken juist een sleutel tot succes is? Een nieuwe toetsmethode zou de oplossing kunnen zijn. Leerlingen maken de toetsen in duo's, waarbij de vragen gerangschikt zijn en ze direct hun cijfer zien.

“De eerste taak van onderwijs is het wakker maken van het verlangen om te leren” - Maria Montessori

Leerlingen vonden de scheikundetoetsen erg moeilijk, hoewel uit de lessen bleek dat zij de lesstof goed onder de knie hadden. Hoe kan het dat ze zo slecht presteerden op de toetsen? De motivatie was laag, de leerlingen zagen op tegen de toetsen en behaalden bijna geen voldoende. Lag het aan de voorbereiding? Misschien. Toch begon de vraag te kriebelen: hoe kunnen wij als docenten hen motiveren om met plezier te leren? Door me verder te verdiepen in de Montessori-methode kwamen er enkele inzichten naar voren.

De rol van autonomie in toetsmethoden:

Een nieuwe benadering
Autonomie speelt een belangrijke rol in het leerproces van een leerling, en dit wilde ik integreren in de nieuwe toetsmethode. Maar hoe geef je leerlingen autonomie tijdens een toets? Ik heb ervoor gekozen om de leerlingen snelle feedback te geven op hun opdrachten, zodat ze per taak direct wisten wat hun tussentijdse cijfer was. Als een leerling tevreden was met een 6, kon hij of zij ervoor kiezen om te stoppen met de toets. Was de leerling tevreden met een 4, bijvoorbeeld vanwege compensatie, dan was stoppen ook een optie. Deze aanpak geeft leerlingen meer verantwoordelijkheid over hun eigen leerproces en stimuleert hen om bewuste keuzes te maken in hun leertraject.

“De grootste tekens van succes voor een leraar zijn te zien dat kinderen werken alsof ik niet besta.” - Maria Montessori

Montessori geloofde dat kinderen van nature sociale wezens zijn. De samenwerking was voor haar ook vaak belangrijker dan de competentie. Dit wilde ik ook in mijn toetsen versterken, een omgeving waar leerlingen elkaar ondersteunen en samen problemen oplossen.

“Intelligentie en karakter worden niet ontwikkeld door beloning of straf, maar door ervaring en interactie.” - Maria Montessori

MODERNE THEORIE

Volgens Johnson & Johnson (1999) leidt samenwerken tot **beter begrip**, **hogere motivatie** en **diepgaandere leerervaringen**. Dit is ook wat ik merkte tijdens het experiment. Leerlingen hielpen elkaar en waren in discussie en gesprek over de vragen. Wanneer zij iets goed hadden vierden zij samen en als iets fout was deden ze de vraag opnieuw.

Dit was voor mij een zeer positieve ervaring: leerlingen die reflecteren op een fout antwoord en samen naar een oplossing proberen te zoeken. Dit heeft een positief effect op het **effectieve leren** en de **diepere verwerking** van de stof.

Wanneer leerlingen hun cijfer tijdens de toets al zien, stimuleert dat de **metacognitie**. Ze denken na over hun eigen leerproces en passen strategieën aan om beter te presteren. Deze benadering sluit aan bij de **growth mindset-theorie** van Carol Dweck (2006), die stelt dat een leerling door inspanning en doorzettingsvermogen kan groeien. Directe feedback op het werk helpt leerlingen om leren te zien als een continu proces, in plaats van slechts een eindbeoordeling.

Volgens de **Zelfdeterminatietheorie** (Deci & Ryan, 1985) zijn er drie basisbehoeften die essentieel zijn voor motivatie en effectief leren: **competentie**, **autonomie** en **verbondenheid**. Bij het ontwikkelen van mijn toetsmethode heb ik geprobeerd deze principes toe te passen.

Het resultaat in de klas was opvallend. Leerlingen ervoeren de toets niet langer als een stressvolle beoordeling, maar als een leerzame en interactieve ervaring. Ze waren **gemotiveerder**, vonden de toets zelfs leuk en gingen actief met elkaar in gesprek over de lesstof. Dit leidde tot diepgaandere discussies, waarin ze hun kennis toetsten en versterkten. Het was inspirerend om te zien hoe een eenvoudige verandering in toetsing zoveel impact kon hebben op hun leerervaring.

Tijdens de nieuwe toetsmethode begonnen de leerlingen direct en zonder moeite. Ik hoefde geen orde te houden of vragen te beantwoorden. Ze kwamen alleen naar me toe om hun antwoorden te checken en kregen een kans om deze te verbeteren. Zodra ze een goed antwoord hadden, kregen ze de volgende opdracht. De leerlingen vonden het leuk om te zien dat hun inspanningen beloond werden en bijna allemaal haalden het einde van de toets. Velen wilden zelfs extra opdrachten maken, ondanks dat er geen extra punten te verdienen waren.

Er zijn echter nog **verbeterpunten**. Ik zou de motivatie voor de toets liever niet uit het cijfer halen, maar deze **volledig formatief** maken. Ook wil ik kijken hoe ik dit proces meer zelfstandig kan maken, bijvoorbeeld door medestudenten feedback te laten geven. Dit zou de samenwerking en het leerproces verder kunnen versterken.

"Cooperative learning promotes greater academic achievement, enhances positive interpersonal relationships, and improves psychological health, making it a powerful tool for educational success." - Johnson & Johnson
